

«Μπεντ» στο θέατρο Ανεμώννα και μια απάντηση σε κριτική

ΑΙΣΘΑΝΟΜΑΣΤΕ υποχρεωμένοι κατά κάποιο τρόπο να απαντήσουμε στην κυρία Νόνα Μολέσκη και στις απόψεις που εκφράζει στο κείμενο-κριτική με ημερομηνία δημοσίευσης στο Φιλελεύθερο 22/2/04.

Είναι η τρίτη φορά που διαπιστώνουμε πως η κυρία Μολέσκη δεν καταφέρνει να ξεφύγει από ταμπού, προκαταλήψεις και μια μορφή εμπάθειας που στρέφεται προς εμάς. Το έργο ΜΠΕΝΤ δεν είναι απλώς ένα καλογραμμένο θεατρικό κείμενο αλλά ένα επαναστατικό έργο, μια μπουνιά στο συντηρητισμό, ένα έργο-σταθμός για το παγκόσμιο θέατρο. Ένα σημαντικό και δύσκολο έργο που επέφερε ιλιθώρα αντιδράσεων σε όλες τις χώρες στις οποίες παίχτηκε. Η κα Μολέσκη φυσικά δεν προσπάθησε με τα γραφόμενα της να υποβιβάσει το κείμενο και την αξία του, όμως από την άλλη δεν προσπάθησε καθόλου να εξηγήσει στον αναγνώστη τη σημασία του για τη σύγχρονη κοινωνία ή να τον ενημερώσει για τη δυναμική που απέκτησε αυτό το έργο κατά τα τελευταία 25 χρόνια σε 45 χώρες. Τουναντίον, για άλλη μια φορά σχολίασε αρνητικά τη δουλειά μας στο θέατρο Ανεμώννα και αμφισβήτησε την καλλιτεχνική μας υπόσταση. Ας μας επιτραπεί να διαπιστώσουμε μια ομοιομορφία που τη διακρίνει αφού την ίδια στάση περίπου κράτησε και στο πρώτο μας έργο ΧΑΒΑΗ, αλλά και στη δεύτερη μας παραγωγή το ΚΕΜΑΛ ΥΑΒΑΣΗ – μια πραγματικότητα με την οποία καταπιάνονται συγγραφείς, ποιητές, ζωγράφοι, μέσα στους αιώνες και έχουν γραφτεί αριστουργήματα με άξονα αυτή τη διαφορετικότητα. Το θέατρο όπως πολύ καλά γνωρίζετε, αφυπνίζει συνειδήσεις, καλλιεργεί τον άνθρωπο, βοηθά την κοινωνία να προχωρήσει και να απαλλαγεί από ταμπού και παρωπίδες. Η κα Μολέσκη θα πρέπει σύντομα να απαλλαγεί από τις φοβίες της αν θέλει να είναι σωστή σ' αυτή της την εργασία του κριτικού θεάτρου. Αλλά να πάρουμε τα πράγματα με τη σειρά:

1) Λέτε ότι χάνετε στο δικό μας το θέατρο την ιδιότητα του θεατή, γιατί νιώθετε ότι η παρουσία σας δεν μας είναι απαραίτητη για να στήσουμε το θεατρικό παιχνίδι. Μα κα Μολέσκη, έχετε χάσει προ πολλού αυτή την ιδιότητα γιατί δεν μπορείτε πλέον να είστε μια αγνή θεατής.

2) Η κα Μολέσκη γράφει ότι ξεχαστήκαμε «παίζοντας», εννοώντας βέβαια ότι μπορούσαμε να παραβλέψουμε τον παράγοντα κοινό. Ίσως να μην το αντιλαμβάνεται η ίδια αλλά για μας αυτό είναι μεγάλο κατόρθωμα αφού το ζητούμενο είναι να μπορέσει ο ηθοποιός-καλλιτέχνης να φτάσει σε τέτοιο υψηλό βαθμό αυτοσυγκέντρωσης, να μπει ψυχή, μυαλό και σώμα στην ατμόσφαιρα του έργου, του ρόλου που υποδύεται και να δημιουργήσει ανενόχλητος και ελεύθερος στη σκηνή χωρίς καθόλου να έχει την έγνοια του κοινού και το πώς αυτό αντιδρά. Σε ό,τι αφορά στο παιδικό παιχνίδι που γράφει ότι

παίζουμε χωρίς την παρουσία του κοινού, πιστεύουμε πως οι ηθοποιοί πρέπει να μπορούν να παίζουν θέατρο όπως ακριβώς τα μικρά παιδιά που όταν βρίσκονται μπροστά στα μάτια των άλλων, γονέων ή δασκάλων, δείχνουν – παριστάνουν ότι παίζουν για να αποδείξουν ότι δημιουργούν κάτι, ενώ ουσιαστικά δημιουργούν το δικό τους φανταστικό κόσμο μέσα απ' το παιχνίδι τους, μόνο όταν είναι μόνοι τους, όταν δεν αισθάνονται κανένα μάτι πάνω τους. Εμείς ως ηθοποιοί, ένα θέατρο έτσι όπως εσείς το περιγράφετε δεν το ξέρουμε καθόλου και δε θα θέλαμε να το μάθουμε.

3) Αμφισβητεί αν όλη η συναισθηματική υπερδιέγερσή μας μετουσιώνεται τελικά σε τέχνη. Μα κα Μολέσκη δεν είστε εσείς αρμόδια να κρίνετε κάτι τέτοιο: αρμόδιο είναι το κοινό που μπορεί φύσει και θέσει να παρακολουθεί ως αγνός θεατής μια παράσταση και αν κάτι είναι τέχνη θα φανεί μες το χρόνο και στις αντιδράσεις που αυτό θα γεννήσει.

4) Δυσκολευόμαστε να κατανοήσουμε τί σας ενόχλησε στη δήλωση – ομολογία του ενός από μας (Α. Τηλεμάχου) ότι βάζει ως αντίκρουσμα στο τέλος του έργου το θάνατο του άλλου (Μ. Ξενοφώντος). Ποιός ηθοποιός θα μπορούσε χωρίς να προβάλει ένα δυνατό και συγκλονιστικό για τον ίδιο αντίκρουσμα να βιώσει τον πόνο του Μαξ σε ένα στρατόπεδο συγκέντρωσης στο Β' Παγκόσμιο πόλεμο όταν χάνει τον φίλο του Χορστ; Τι σας ενοχλεί όταν αυτός είναι ο δρόμος που ακολουθεί ο ηθοποιός για να κορυφώσει την προσωπική και θεατρική - καλλιτεχνική του συγκίνηση; Αν εσείς λέτε ότι δεν νιώσατε ψυχική ανάταση αλλά και από-

λαυση από την υποκριτική τέχνη των ηθοποιών, τότε να ψάξετε το λάθος μέσα σας και στη στάση που τηρείτε προσερχόμενη στο θέατρο – στον ρόλο που κρατάτε του μη αγνού θεατή (μήπως έχετε ξεχάσει πώς να συγκινήστε;). Διότι εμείς σημειώνουμε και υπογραμμίζουμε τη συγκίνηση του κοινού σε κάθε παράσταση, που μπαίνει στο καμαρίνι κλαίγοντας με λυγμούς καμιά φορά, στο ότι ορισμένοι θεατές χειροκροτούν όρθιοι στο τέλος των παραστάσεων και φωνάζουν μπράβο, στο γεγονός ότι αφήνουν μηνύματα έντονης συγκινησιακής φόρτισης στον αυτόματο τηλεφωνητή του θεάτρου και στο ότι αρκετοί βλέπουν την παράσταση μας δύο και τρεις φορές!

5) Θίγεται το θέμα ψευδαίσθησης – πραγματικότητας μέσα στο θεατρικό παιχνίδι σε δύο-τρία σημεία, αναφέροντας κάπου και τις πραγματικές πέτρες που κουβαλούμε επί σκηνής.

Για μας το θέατρο είναι αλήθεια, λειτουργεί ψυχοθεραπευτικά πολλές φορές. Οι πέτρες που κουβαλάμε μάς κουράζουν σ' αλήθεια, όμως ήταν επιλογή να είμαστε όσο γινόταν πιο ρεαλιστικοί. Οι ψεύτικες πέτρες καμμία ψευδαίσθηση δεν θα έδιναν, αντίθετα θα έβγαζαν το θεατή από τη θεατρική μαγεία που του δημιουργούμε. Σε ό,τι αφορά στα δάκρυα είμαστε πεπεισμένοι ότι παρήλθαν οι εποχές που οι ηθοποιοί με διάφορα κόλπα και παιχνιδίσματα της φωνής και του προσώπου, έδιναν την ψευδαίσθηση της συγκίνησης και κατάφεραν να μεταδώσουν συναισθήματα στους θεατές. 6) Ως προς τον σκηνοθέτη της παράστασης Β. Κυριαζή, γράφετε ότι η παρουσία του ήταν πο-

λύ λίγο αισθητή.

Σας διαβεβαιώνουμε πως η παρουσία του είναι έντονη ακόμα και μετά το τέλος των προβών. Είναι εκεί σε όλα, στις αληθινές πέτρες που κουβαλούμε, στην ψυχοσωματική κόπωση που βιώνουμε. Κυρία Μολέσκη, η κριτική όταν είναι εμπεριστατωμένη, όταν ασκείται με ανοιχτό πνεύμα βοηθά τον ηθοποιό να γίνεται καλύτερος και τον αναγνώστη – θεατή να αντιλαμβάνεται σωστότερα ορισμένα σημεία μιας παράστασης. Λυπούμαστε να παρατηρήσουμε ότι δεν συμβαίνει κάτι τέτοιο σ' αυτή την περίπτωση. Όταν ξεκινήσαμε τις καλλιτεχνικές μας εργασίες, θα περίμενε κανείς από έναν άνθρωπο που αγαπά το θέατρο και τους ηθοποιούς, μια καλή κουβέντα ή το τυπικό έστω «καλή επιτυχία».

Τουναντίον, η πρώτη σας κριτική (για το έργο ΧΑΒΑΗ) ήταν άδικη και λανθασμένη. Με σκληρή προσωπική δουλειά, θυσίες και κόπο πολύ φτιάξαμε το θέατρο Ανεμώννα και παλεύουμε να το κρατήσουμε ζωντανό. Σε αυτό μας τον αγώνα μόνο το κοινό είναι σύμμαχος και φίλος. Δεν κάνουμε θέατρο για τους κριτικούς θεάτρου, ούτε και για αυτούς που αυτοβαφτίζονται «ιθύνοντες», αλλά για το κοινό και τους εαυτούς μας. Παρόλα αυτά θα είστε ευπρόσδεκτη στις πρώτες σειρές του θεάτρου μας για να παρακολουθείτε τις θεατρικές μας παραστάσεις. Αν δεν μπορείτε να παρακολουθείτε τις καλλιτεχνικές μας προσπάθειες με την ιδιότητα του θεατή, που την έχετε χάσει όπως λέτε στο χώρο μας, τότε να μην ξαναέρθετε! ●

ΑΝΤΡΕΑΣ ΤΗΛΕΜΑΧΟΥ
ΜΑΡΙΝΟΣ ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ